

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10	6	6
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შუბრი.

ივერია

რედაქცია: ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

გაზეთის დასაბრუნებლად და განსაზღვრულად დასაბრუნებლად უნდა მიმართოს რედაქციას და წინაგთხოვის გამოკრ. საზოგადოების კანცელირის—სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

ფასი განსაზღვრის: ჩვეულებრივი სტრიქონი 8 კაპეიკი.

„ივერია“

გამოვა 1894 წელსაც იმავე პროგრამით, როგორც წინადა.

გაზეთის დაბრუნება შეიძლება შემდეგის ადრესით:

ტფილისი, „ივერიის“ რედაქციას

ნიკოლოზის ქუჩა, 21.

და „ქართულთა შორის წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას, სასახლის ქუჩა, ბანკის ქარვასლა.

საფოსტო ადრესი:

ТИФЛИСЬ. Редакция „ИВЕРΙΑ“.

გვისრულობ

ყოველ გვარ სისხლისა და სა-
მოქალაქო სამართლის სამკმე-
მებს სახელმწიფო დაწესებულებან-
ში საწარმოებლად, ვწერ ყოველ
გვარ არზებს, ვტვირთულად აგრე-
თვე მამულეების ბანკებში დაბრ-
მებას და სხ.

მსურველთა მთავარათნ დიდის 8—
10 საათამდე და საღამოს 6—8 საათამდე.

ადრესი: ჩუღურეთი, პანსევიჩის ქუჩა, სახლი ქობულაშვილისა, 17.

(10—8)

ტფილისი, 4 დეკემბერი

გერმანიის იმპერატორმა სამხედრო კანონ-პროექტის განხორციელებასა და დაკანონებას დიდი შრომა და მხნეობა მოახმარა და ყოველივე სა-
შუალება იხმარა, რომ აზრი საქმედ ექცია და სამხედრო ძლიერებით, თუ არ სჯობებოდა, უკან მიიხრკ არ ჩამორჩენოდა იმ დიდს სახელმწიფო-
ებს, რომელთაც, საზოგადო აზრით,

ფელეტონი

რა დაუშავა ბ-ნ კალ. ჩიკვაძემ წერილი პირველი.

როდესაც ამ სამის წლის წინად პირველად, ხმა გავარდა, ბ-ნ კალ. ჩიკვაძე კენჭის ყრას აპირებსო ქუ-
თათის სათავად-აზნაურო ბანკის მმარ-
თველად ამ ამბავმა დიდი ლაპარაკი გამოიწვია ჩვენს საზოგადოებაში.

ერთი ნაწილი საზოგადოებისა თა-
ნაუგრძობდა ბ-ნ ჩიკვაძეს, მეორე-
კი თავიდანვე სულით და გულით მის კანდიდატობის წინააღმდეგი შეიქნა. მაშინ ბ-ნ ჩიკვაძეს იცნობდნენ მხო-
ლოდ როგორც კერძო კაცს და როგორც ვეჟილს, და ამ ცნობაზე ამყარდნენ თავიანთ აზრს, როგორც მისი მომხრენი, ისე მისი მოწინა-
აღმდეგენი. მომხრენი ამტკიცებ-
დნენ, კალ. ჩიკვაძე ცოცხალი, მარ-
ჯვე და მოხერხებული კაციაო, —თუ
მოინდომებს, კარგად შეიძლება ბანკის საქმეების წარმართვისაო. მოწინააღ-

მდეს თუ ხვალ აუცილებლად მოუ-
ხდება გამკლავება და შებრძოლება. გერმანიის ახალგაზდა იმპერატორმა ამ აზრით, სხვათა შორის, ერთს ღონეს მიჰმართა: მოიწვია პარლამენ-
ტის სხვა-და-სხვა დასის წარმომად-
გენელი, მეთაურნი სხვა-და-სხვა გერმანიაში მომხრე ხალხისა და ეცადა იმათ მოპრიგებოდა როგორმე შინაურულადვე: ზოგიერთს რასმე და-
პირდა, ზოგიერთს შეღავათი და შემ-
წეობა აღუთქვა და ამითი სამხედრო შეიარაღების კანონ-პროექტის გან-
ხორციელება და სისრულეში მოყ-
ვანა შესაძლებელი გახდა.

გაზეთებში არა იყო-რა ნათქვამი, რა პირობით მოჰხდა ეს მორიგება, რა დაუთმო იმპერატორმა კანონ-პროექტის მომხრეობის ნაცვლად. მაგრამ აშკარაა რასმე სახარბიელოს უნდა დაჰპირებოდა და იმითი მოე-
გო გული და მოეპოვა თანხმობა სხვა-და-სხვა ერის წარმომადგენელ-
თა: მაგალითებრ პოლონელი რო-
მელთაც ყოველს შემთხვევაში თავისი ერის კეთილ-დღეობა და სიკეთე აქვთ წინ დაყენებული და არავითარს ღონესა და საშუალებას არა ჰყო-

დგენი-კი იმ აზრისანი იყვნენ, რომ ჩიკვაძეს არც საკმაო დაკვირვების ნიჭი ჰქონდა, რომ კარგად ჩახედომოდა და გასძლიოდა ისეთს რთულს საქმეს, როგორც არის ბანკი, და არც საკმაო ზნეობრივი სიფაქიზე, რომ საზოგა-
დოებას შესძლებოდა მიენლო მის-
თვის საზოგადო საქმე. ის, რაც ბ-ნ ჩიკვაძის ზოგიერთ მომხრეთ მია-
ჩნდათ ახალის კანდიდატის ქუად და გამკრიახობად, მოწინააღმდეგე-
თათვის იყო მხოლოდ წვრილმანი ხერხიანობა, რომელიც მულამ მავ-
ნებელია ყოველს საქმეში. ისინი ამტკიცებდნენ, რომ თვით სიმარგ-
სა და ენერგიას მხოლოდ მაშინ აქვს ფასი, როდესაც მიმართულია კეთილ საქმისადმი; ჩვენ არ ვენდობით ბ-ნ ჩიკვაძეს და არ მოგვწონს თვით ის ტიპი, რომელსაც წარმოადგენს ბ-ნ ჩიკვაძე და რომელიც იმავე წელი-
წადში, სივილა-ვეჟილის სახელით, ისე ხელოვნურად დაგვისურათა ბ-ნმა გიორგი წერეთელმა თავის „პირველ ნაბიჯის“ მეორე ნაწილში (თ. XXII.)

გვენ ამ კეთილ-დღეობის უფრო და უფრო განსაძლიერებლად.

ამ ბოლო დრომდე გერმანიაში ჰმოქმედებდა თავად ბისმარკისეული სისტემა პოლონელთა შესახებ. ეს სისტემა-კი იმაში მდგომარეობდა, რომ რაც შეიძლება ჩქარა გაეგვრმა-
ნილებინათ პოლონელები და დაე-
კარგინებინათ ყოველივე ეროვნული თვისება. ამ აზრის განსახორციელებლად ბისმარკი სრული თანხმობა იყო შესანიშნავის მწერლის მაქს ნორდა-
უსი, რომ ეროვნების ბურჯი და სა-
ფუძველი ენაა და თუ გსურს ფრან-
გი გერმანელი იყოს, ფრანგული ენა წარათვით და გერმანული ჩაუდგოთ, ენათან ერთად გერმანულის სული-
სა და გულის ჩადგმაც უფრო ადვი-
ლიაო. ეს დარიგება გამოიყენა ბის-
მარკმა და შინაურ პოლიტიკის დე-
ვიზად გაიხდა; მიჰყო ხელი და სა-
დაც-კი რაიმე ძალა და მნიშვნელო-
ბა ჰქონდა პოლონურ ენას, სადაც-
კი პოლონელთა ეროვნება ამ თავის მტკიცე დედა-ბურჯზედ იყო დამკვი-
დრებული, ძირი დაუწყო თხრა ამ დე-
და-ბურჯს. პოლონელთა სასწავლებ-
ლებშიც-კი აღკრძალულ იქნა დე-
და-ენის ხმარება და, იმის ნაცვლად, გერმანული ენა შემოიღეს, რის გა-
მოც პოზნანის მამულიშვილი დიდად დრტვინდნენ.

პოლონურის ენის შებოროტლება და გათახსირება დიდად აწვათ გულ-
ზედ პოლონელ მამულიშვილებს, იმა-
თკც კარგადა ჰქონდათ გათვალისწი-
ნებული ენის მნიშვნელობა ერისათ-
ვის და საიდუმლო სურვილი ბისმარ-
კის პოლიტიკისა და ამიტომ, რასა-
კვირველია, ყოველთა უწინარეს, თუ შემთხვევა მიეცემოდათ რამე, ყოვე-
ლის ღონით ეცდებოდნენ ამ ტკივი-
ლისათვის გამოენახათ რაიმე წამალი და პოლონურის ენისათვის უწინდე-

ამ გვარი მითქმა-მოთქმა იყო სა-
ზოგადოებაში ბ-ნ კალ. ჩიკვაძის კანდიდატობის გამო. ცხადი იყო, რომ საზოგადოების წარმომადგე-
ნელთა შორის ახალის კანდიდატის შესახებ თანხმობა არ არსებობდა. ძველს მმართველსაც ბევრი მოწინა-
აღმდეგე ჰყავდა. წინააღმდეგ მოსალოდ-
ნელი იყო, რომ საზოგადოებაში დი-
დი უთანხმოება და ბრძოლა ჩამოვა-
რდებოდა. ამისათვის საზოგადოების უფრო შეგნებულს ნაწილს საქაროდ მიაჩნდა მოეხდინა კენჭის ყრამდე კერძო მოლაპარაკება, იქნება როგორ-
მე მოვრიგებულიყავით. ამ აზრით ქუთათის სათავად-აზნაურო ბანკის დარბაზში დანიშნული იყო კერძო კრება, რომელზედაც მოწვეულნი იყ-
ვნენ მრავალნი საპატიო კაცნი და, მათ შორის, როგორც ძველი მმარ-
თველი თ. დიმ. დადიანი, ისე ახალი კანდიდატი ბ-ნი ჩიკვაძეც. მაგრამ საქმე სულ სხვა წაიარა წავიდა. რო-
გორც-კი მიწვეულნი შეიკრიბნენ, ბანკის სადგომში ყუიინითა და ხარ-
ხარით შემოკვიდნენ რამდენიმე მე-

ლი ღირსება და მნიშვნელობა დაგებ-
რუნებინათ. რაღა თქმა უნდა, დარ-
წმუნებულნი იყვნენ, რომ იმისთანა მდგომარეობაში მყოფის ერისათვის, როგორ შიაც პოლონელი იყოფე-
ბიან გერმანიაში, სამშობლო ენის თავისუფლად ხმარებას დიდი მნიშ-
ვნელობა ჰქონდა ეროვნების დაცვი-
სათვის და მეტადრე იმის სასწავლებ-
ლებში კვლავ შემოღებას მომავალ თაობის მამულიშვილებად აღსაზრდე-
ლად. ამასთან სრული მოლოდინი იყო, რომ მიაღებოდა თუ არა რა-
იმე გაჭირვება მთავრობას და დასჭი-
რდება და თუ არა იმათი თავი ამა თუ იმ საქმისათვის, პოლონელი მამულიშვილები მაშინვე ამ საგანს და-
უყენებდნენ მთავრობას წინ და დახ-
მარების ნაცვლად ენის მხრივ შეღა-
ვათსა და უფლებას მოსთხოვდნენ.

მოლოდინი რომ იყო ამისი და გამართლდა კიდევ ეს მოლოდინი, ამას ნათლად ამტკიცებს დღეს ჩვენს გაზეთში დაბეჭდილი პაწია ამბავი გერმანიიდან.

გაზ. „L'indépendance Belge“-ის ბერლინელი კორესპონდენტი სწერს ამ გაზეთში, აქ აღარავისა აქვს ეპკი, რომ პოზნანის საერო სასწავლებლებში კვლავ შემოღებული იქნება პოლო-
ნურის ენის სწავლებაო. ეს პაწია, მაგრამ მნიშვნელობით დიდი ამბავი აშკარად ამტკიცებს, რომ პოლონელ მამულიშვილები გერმანიის იმპერა-
ტორთან მორიგების დროს დახმარე-
ბასა და შემწეობას მხოლოდ იმ პი-
რობით დაჰპირებინან, თუ პოლო-
ნური ენა იქნება აღდგენილი პო-
ზნანის საერო სასწავლებლებში და, როგორც ზემოხსენებულ გაზეთის კორესპონდენტის სიტყვიდანა სჩანს, იმპერატორსაც აღუთქვამს შეღავა-
თის მიცემა თავისი სურვილის განსა-
ხორციელებლად.

რასაკვირველია, გერმანიაში მცხო-
ვობარაგანი ჩიკვაძისა, რომელთაც ყოველივე უმართებულო საშუალება იხმარეს, რათა ხელი შეეშალათ შე-
კრებულთა მსჯელობისაუვის. ყოვე-
ლივე მეცადინეობა, რომ ან შეგო-
ნებით, ან თხოვნით მოეშლევინებინათ შემოსეულთათვის მათი უკად-
რისი საქციელი, ამაო შეიქმნა. მა-
გრამ ყველა იქ დამსწრეთა ყურა-
დლება მიიპყრო და ყველა განაცვი-
ფრა იმ გარემოებამ, რომ შემოსე-
ულთა ყუიინა და ოხუნჯობა მიმარ-
თული იყო ინტელიგენტობისა და განათლების წინააღმდეგ. ისინი მა-
თის აზრით, სამასხაროდ იგდებდნენ თვით სიტყვას „განათლებას“, „ინ-
ტელიგენტისა“. ცხადი იყო, რომ თვით შემოსეულთ არა უწყოდენ, რასა იქმოდენ, —ისინი მხოლოდ ას-
რულებდნენ ნებასა მათის მომავლი-
ნებელისას. კრება დაიშალა, მაგრამ იმ კრებაზე დამსწრეთაგან-კი ბევრს აეხილა იმ დღეს თვალი. ბევრნი იმისთანანი, რომელიც იმ დღემდე ბ-ნ ჩიკვაძის წინააღმდეგნი არ ყო-
ფილან, იმ დღიდან მის მოწინაა-

ვრებთ პოლონელთ, ენას გარდა, სხვა საკირობაც ექმნებოდათ, მაგრამ პო-
ლონელ მამულიშვილებს გაუთვა-
ლისწინებით ყოველი საკირობა თა-
ვისის ერისა და ქვეყნისა და უპი-
რატესობა ენისათვის დაუკუთვნებიათ სამართლიანად, იმ ქვეშაირტების თანახმად, რომ სადაც ენა არ არის, იქ არც ერია, ესე იგი, ჩვენის პოე-
ტისა არ იყოს,

რა ენა წახდეს, ერიც დაეცეს, წაეცხოს ჩირქი ტაძარსა წმიდას...
ლიოვენო

ახალი ამბავი

* * კვირას, დეკემბრის 5-ს ტფი-
ლისის რეალურ სასწავლებელში ნა-
შუადღევის პირველ საათზე დანიშ-
ნულია ამ სასწავლებლის წლიური აქტი.

* * კვირას, ამ თვის 5-ს სახელოს-
ნო მმართველობაში დანიშნულია წლიური კრება საიმპერატორო წყალ-
ზე დამხსნელ საზოგადოების წევრ-
თა.

* * გუშინ ავლაბარში აკურთხეს ჯიშინ ცხენების მოსაშენებელ სა-
ხელმწიფო დეპო, რომელიც დაბა ზურნაბათიდგან ტფილისში გადმო-
იტანეს. კურთხევაზე მრავალი ხალხი დაესწრა.

* * კავკასიის მთავარმართებლის კანცელიარიის დირექტორი გენერალ-
მაიორი შატლოვი კვირას პეტერბ-
ურგს გაემგზავრება.

* * შემოსავალმა მილის წყალი-
სამ შარშანდელს აქედ თვალსაჩინოდ

ლმდგებულ შეიქმნენ. ამ კრებაზე პირველად დინახეს, რა გზასაც და-
სდგომოდა ბ-ნი კალ. ჩიკვაძე. მა-
გრამ ამ კრებაზე მომხდარი უწყისო-
ება მხოლოდ პირველი კვირტი იყო, ცხადად სჩანდა, რა ნაყოფი უნდა გამოეღო იმ მცენარეს, რომელიც ჩვენს საზოგადო საქმეზედ უნდა დამ-
ყნობილიყო.

ეს ნაყოფიც მალე ვიგემეთ, —ვი-
ხილეთ ბ-ნ კალ. ჩიკვაძის საზოგა-
დოებრივი მოღვაწეობა, დავინახეთ საშუალებანი, რომელთაც ის ხმარო-
ბდა თავის სურვილის მისაღწევად, და დავრწმუნდით, რომ, რასაც ბ-ნ ჩიკვაძის მოწინააღმდეგენი თავითა-
ნვე ამბობდნენ, მართალი გამოდგა, დრომ გვიჩვენა, რომ ბ-ნი ჩიკვაძე საზოგადო საქმეში არც საკმაოდ გო-
ნება-დაბრძენებული კაცი ყოფილა, არც საკმაოდ შორს გამჭვრეტი, არც მუყითი მუშაკი. მისმა მოქმედებამ დავარწმუნა, რომ მის გამოსვლას საზოგადო ასპარეზზე აზრად ჰქონია პირადობა და რომ ამ თავის აზრის მისაღწევად ის მზად ყოფილა იხმა-

იმატა. შარშან თერთმეტის თვის განმავლობაში, ე. ი. იანვრის პირველიდან პირველ დეკემბრამდე შემოსავალი იყო 127,371 მანეთი 27 კაპეიკი, ხოლო წელს იანვრის პირველიდან პირველ დეკემბრამდე 142,492 მანეთი 48 კაპეიკი. ამ სახით, თერთმეტის თვის განმავლობაში წელს აიღო ქალაქმა წყალისა 23,121 მანეთი და 21 კაპეიკით მეტი, ვიდრე შარშან.

* * * დელეგატმა ცხენის რკინის გზების ხმოსანმა პაშკევიჩმა საჩივარი შეიტანა ქალაქის გამგეობაში, რომ უსახელო საზოგადოების დირექტორი უკრძალავს აღარ აქცევს არც თავის ვაგონებს, არც ცხენებს და არც თვით გზას, რის გამო ვაგონები სულ აღარ ვარგა, დანჯღრეულებია, ცხენები მალ-მალე დგებიან გზაში და სხვანი. ამის გამო დელეგატი სთხოვს გამგეობას, რომ ღონისძიება რამ იქმნას მიღებული და დევალს დირექციას ჯეროვანი ყურისგდება იქონიოს ღონისძიებებზე. ეს საჩივარი ბ. ნ. პაშკევიჩის განხილულ იქმნება გამგეობის მიერ 4 დეკემბერს. უკეთეს გამგეობა ვერას იღონებს, საჩივარი წარედგინება საბჭოს.

* * * გუშინ, 2 დეკემბერს გაატარეს რკინის გზით სპარსეთში გასაგზავნად 133 ფუთი და 6 გირვანქა ვერცხლი, 62 ათასის მანათისა.

* * * ბათუმში: 2 დეკემბერს იქ, საცა ვაგზაობდნენ მუშები ვაგონებს ჰტვირთავენ, ერთს მუშას გადმოუვარდა მძიმე ტვირთი, რომელიც დაეცა რაჭველს, სოფელ შაუზნის მცხოვრებს საბა ტყვიადეს და მარცხენა მკლავი მოსტეხა. დაშავებულს მაშინვე შემწეობა აღმოუჩინეს და მეორე დღესვე ტფილისის სამკურნალოში გაგზავნეს.

* * * ბუგეუდი (რაჭა): უხილობამ დალონა შეგვაწუხა. წინადა, როცა საზოგადოებათა შეერთებაზე იყო ლაპარაკი, გვიწოდებდა ხვანჭკარს შევერთებოდით და შუა ადგილას აგვეგო სახლი ნორმალურის სკოლისათვის, მაგრამ უხილობამ დაგვიშალა. ძნელი უფრო ის არის, რომ ტყე

როს ყოველივე საშუალება და ღონისძიება, განურჩევლად. მართლაც და თავის წადილის განსახორციელებლად ბ. ნ. ჩიკვაიძე ყოველს საშუალებას ხმარობდა, არც არაფერს თავიკობდა, არც არაფერს ერიდებოდა. სწორედ ეს გარემოება, ეს საშუალებათა განურჩევლობა არის უმთავრესი მიზეზი იმ უკმაყოფილობისა, რომელიც საც კვრძობს ბ. ნ. კალის. ჩიკვაიძისადმი შეგნებული ნაწილი ჩვენის საზოგადოებისა. მართალია, ზნეობის წინააღმდეგნი საშუალებანი სხვებსაც უხმარიათ იმერეთში საზოგადო ბრძოლის დროს, საზოგადოების ღირსების შემადგინებელი „ზუთობობა“ არა ბ. ნ. ჩიკვაიძემ შემოიღო პირველად ჩვენში, მაგრამ განაერთისაგან ჩანადენი დანაშაული უნდა ამართლებდეს ან ამსუბუქებდეს მეორის ბოროტ-მოქმედებას? კანის აქედ კაცის კვლა ხშირი ამბავია, მაგრამ ქვეყანა დღესაც სდენის და სჯის ამ ბოროტების ჩამდენს. უკადრისი საშუალებანი სხვებსაც უხმარიათ ჩვენში საარჩევანო ბრძოლის დროს, მაგრამ ამასთანავე ყოველთვის

როინ ვალმა გვაქვს, საყფიანოში, და იქილამ ვეზიდებით დიდის გაჭირებოთა. მართალია, წელს კერძოდ გააკეთეს ხილი, მაგრამ ამ ხილზე სიარული ძრიელ საფრთხილოა და ფასსაც იღებენ პატრონები გასვლა-გამოსვლაშიცა, რაცაც ასე ადვილი არ არის გლეხ-კაცობისათვის. ხილს დიდი მუშტარი ჰყავს მაინც, თუმცა-კი უნდა ვსთქვათ, ან იმას წაიღებს მალე წყალი და ან ჩვენ, რადგანაც მუდამ ფულის ძლევა ძალიან გასაჭირია. ძველ ნახილარს ისევ მაგარი ბურჯები აქვს. ხის მასალას საყფიანო ტყილამ ან სულ უსასყიდლოდ, ან მცირე ფასად დაგვითმობდნენ ტყის პატრონი და საქმე გაიხალხებოდა. იმასაც ამბობენ, რომ ამ ხილის ასაგებად თანხაც არის, რომელიც ინახება ერთ-ერთ დაწესებულებაშია და, თუ ეს მართალია, მაშინ ხომ უფრო გაადვილდება ხილის გაკეთების საქმე.

დამაკვირდით

წიგნი რომ თავში დაატყუთ ვისმე და ისეთი ხმა გამოქვს, როგორც ცაღაქმის რასაგანმე გამოქვს ხელმე, განა ამისა მისეზა წიგნი აქნება? ლიხტენბერგი

დადგება ისეთი დრო, როდესაც კრეკნულს თავ-მოწახებს თავ მოყვარებად ჩასთვლიან და ომს-კი—კანკლავდნენ. რაჭელი

ჩვენს გულს ხშირად გახუმრებს ხელმე ჩვენს გონებას. ლაროშუკო

ნაწმენებანი.

ენახე ქალწულმა უცოლო:— მზე იყო ამომავალი, ლალი, მხნე, გმირი, გულადი, ბრგე, ამაყურად მავალი. ბევრგვარად ვუგდე ქიანდი, შევუკარ ყველა სავალი, ვერ დავიჭირე, ავტირდი, ცრემლები ვღვარე მრავალი. დ. მანხანელი

ყოფილა ისეთი ნაწილი საზოგადოებისა, რომელიც აძაგებდა ამ საშუალებათა და სდენიდა მათ მიმდე ვართ. მაგრამ ბ. ნ. ჩიკვაიძემ თავის წადილის მისაღწევად ისეთი საშუალებანი იხმარა, რომელთაც დიდი შუღლი და განხეთქილება დაჰბადეს ჩვენს საზოგადოებაში, დიდი ენება მისცეს ჩვენს მხარეს. რადგან უმეტესი ნაწილი განათლებულთა, ეგრედ წოდებული ინტელიგენციის, თავით განვე წინააღმდეგე შეიქმნა ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძისა, მან ყოველივე საშუალება იხმარა, რომ აღედგრა საზოგადოებაში მძულვარება და შუღლი მათ მიმართ. ამ ინტელიგენტების გავლენის მოსახზობლად საზოგადო საქმეში ის ცდილობდა ჩამოეგდო განხეთქილება სოფელთა თავდაზნაურთა და განათლებულთა შორის. ყოველ შემთხვევაში ის მეცადინე იყო, აღედგრა სიძულვილი განათლებულთა და განათლების მიმართ. რადგან მაშინდელი მოწინააღმდეგე ბ. ნ. ჩიკვაიძისა თ. დ. დადიანი მეგრელი თავადიშვილი იყო და ბევრი მომხრე

ქორეპოსტნი

სად. შორაპანი. მომავალ სადგურისათვის ღონისძიებას გამოღებით ამზადებენ. ორ მესამედზე მეტი სამუშაო გათავსებულია. შავის ქვის დასაწყობად ესტოკატებიც თითქმის მზადაა.

შავის ქვის მწარმოებელიც ძალიან ემუშავებინ საკანტოროდ სახლების ამშენებას. როგორც ვიცით, თვითონ შორაპნის სადგური მეტად უხერხულად იგეგმასა გამართული. ახლო-მახლო ადგილები სახლებისათვის სრულებით არა აქვს. სულ დამთავრებულია აქაურობა. მაინც, მეტი რაჯანია, იძულებულნი არიან, რაც არის, ის მაინც გამოიყენონ. ყველანი იმასა სცდილობენ, ერთმანერთს დაასწრონ და საუკეთესო სამოსახლო ადგილები დროით ჩაიგდონ ხელში, თორემ მეგრე სულ უადგილოდ დატოვებოდა. ამისთანა შემთხვევით, რა თქმა უნდა, ადგილების პატრონები სარგებლობენ და ადგილის იჯარას იმდენს იღებენ, რომ აქამდე ფიქრადაც არ მოუვიდოდათ. ამას წინადაც ცნობილია შავის-ქვის მწარმოებელმა, ბ. ნ. ნ. ლოლობერიძემ აიღო საყვარელიძეებისაგან იჯარით კანტორისათვის, სამოცი ოთხ-კუთხის საყენი მიწა წელიწადში სამ თუნხად, ესე იგი, თითოეული საყენი ათ შაურად. უმჯველია, რაც დღე გავა, მიწას ფასი უფრო და უფრო მოემატება.

ამის წინადაც ერთი მაჰმადიანი ოსმალეთში წასულა მუჰაჯირათ და მეგრესე მალე დაბრუნებულა. იქ დარჩა მხოლოდ ამის დედა და ცოლიანი ძმები. დედა თურმე უკან მოსტირის აქარას და თავის შვილს უთვლის, ნეტავ ერთხელ კიდევ დამინახავ ჩვენი აქარა, მანდაური ღრუბელია და მეგრე გინდა მაქლა და ერთ დღესაც ნულარ მაკოცხლოა. მანდემდე წამოსულებს ცრემლები მოსდით და მწარედ სტირიან თავიანთ ქვეყნისათვის.

ამის წინადაც ერთი მაჰმადიანი ოსმალეთში წასულა მუჰაჯირათ და მეგრესე მალე დაბრუნებულა. იქ დარჩა მხოლოდ ამის დედა და ცოლიანი ძმები. დედა თურმე უკან მოსტირის აქარას და თავის შვილს უთვლის, ნეტავ ერთხელ კიდევ დამინახავ ჩვენი აქარა, მანდაური ღრუბელია და მეგრე გინდა მაქლა და ერთ დღესაც ნულარ მაკოცხლოა. მანდემდე წამოსულებს ცრემლები მოსდით და მწარედ სტირიან თავიანთ ქვეყნისათვის.

აზარა

მთელს აქარაში დღეს არ მოიძებნება ერთი რიგიანი სასწავლებელი, ერთი გაგებული ხოჯა, ერთი რიგიანად შესმენილი კაცი. ექიმის ხსენება ხომ აქ არ არის, აგრედვე ფერშალსაც. ზოგს-კი შეუგნიათ ბევრი რამ, მაგრამ ესენიც შეშინებულნი არიან და ხალხში ვერაფერს ამბობენ. ქედის მოლა დისამიძემ ქართული წიგნები უბეში დამალა ხოჯამ არ დამინახოსო, ძრიელ ევაფრებაო. აქარელთ ცხორებაც მეტათ ჩუმია, წყნარი და შეუშინევი. თოფისა, დამბაჩისა და ხანჯლის ხმარება მარჯვედ იციან; თოფისა და

ჰყავდა მეგრელთა შორის, ბ. ნ. ჩიკვაიძე ცდილობდა მეგრელებისადმი შუღლის ჩამოგდებით შევერთებინა იმერელები თავის სასარგებლოდ და თავის მოპირდაპირის წინააღმდეგ. აგრედვე ხმებს აგრედვე აზნაურთა შორისაც, ჩემი წინააღმდეგნი მისთვის არიანო, რომ მე თავადი არა ვარო, თავადებმა დაგვავანესო, საქირაო ყველა აზნაურნი შევერთდეთ, რომ ჩვენი ძალა დავამტკიცოთო და სხვა.

ამ გვარად თვის წვრილმან სურვილის მისაღწევად ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძე ჰქადაგებდა საზოგადოებაში მძულვარებას განათლებისადმი, განადვილებდა და ხელს უწყობდა წოდებრივ განცალკევებას. ამ უკანასკნელ ოც-და-ათის წლის განმავლობაში ჩვენი ლიტერატურა და უკეთესნი მოწინავე საზოგადო მოღვაწენი სცდილობდნენ, რომ შეერყიათ და შეემცირებინათ უმთავრესი მიზეზნი ჩვენის დაქვეითებისა: გაუნათლებლობა, წოდებათა შორის უსიამოვნება და საქართველოს სხვა-და-სხვა თემთა შორის გან-

და დამბაჩის სროლას ბავშვები 7 წლიანამდე იწყებენ.

გაცარცვაც მოხდება ხოლმე აქედ. ყაჩაღად გავარდნა ხომ საქებურ საქმედ მიიჩნია ბევრს. ბევრი ახალგაზდა მოსხვებილი ბიჭი ჰნატობს ყაჩაღად გავარდნას ხშირად ბევრებისა და ადების შეილებიც არ ჰთაკილობენ ავკაცობასა და მეგრე ყაჩაღად გავარდნას, თუმცა შეძლებულნი არიან და არაფერი გაჭირდება არ ადგიათ. სწორედ ასეთი იყო სელიმ ფაშის დროს ყაჩაღი ჩახალ ოღლი თურგანიძე და ჰანეთილად გადმოსული ყაჩაღი ურდანი ოღლი, ნამყოფი აფიკრად ოსმალეთში. ქალების მოტაცებაც აქ სულ უბრალო საქმეა და ძრიელ ხშირი.

სახელმწიფო ხარჯის გადახდა ძნელი არ არის. კომისს წელიწადში ზოგს ორი მან. შენვდება, ზოგს-მ მან, ზოგს მეტი და იშვიათად აიწვევს 10 მან. უფრო ნ. ნ. მდევა, მაგრამ ხშირად ამის წინააღმდეგნიც არიან, არ შეგვიძლიან ამ ხარჯის მიცემა, ფუხარა ვართო. ოსმალეთში მაგრე არ არის, მაგრამ იქილამ უარესი ამბები მოსდით. ვინც წავიდა იქ, თითქმის ყველა დაიღუპა.

ამის წინადაც ერთი მაჰმადიანი ოსმალეთში წასულა მუჰაჯირათ და მეგრესე მალე დაბრუნებულა. იქ დარჩა მხოლოდ ამის დედა და ცოლიანი ძმები. დედა თურმე უკან მოსტირის აქარას და თავის შვილს უთვლის, ნეტავ ერთხელ კიდევ დამინახავ ჩვენი აქარა, მანდაური ღრუბელია და მეგრე გინდა მაქლა და ერთ დღესაც ნულარ მაკოცხლოა. მანდემდე წამოსულებს ცრემლები მოსდით და მწარედ სტირიან თავიანთ ქვეყნისათვის.

წიგნი რედაქციის მიმართ

ამ ბოლოს დროს მეტის-მეტად მოჰყარეს ყელამდის თავიანთის „უმორჩილების თხოვნებით“ სხვა-და-სხვა დაწესებულებათ საბრალო, ისეც მძიმეთ დატვირთული სოფლის მასწავლებლები. აქაო და სოფელში სცხოვრობენო, ამ ბატონთ ჰგონიათ, რომ მასწავლებელი სულ განცხრობაში არიან და ერთი ან ორი საათი

ცალკეება. ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძემ-კი ყოველივე საშუალება იხმარა, რომ ესარგებლნა ამ ჩვენის ხალხის დამაბრკოლებელ მიზეზებითაც-კი თვის წადილის აღსასრულებლად. არავითარი პროგრამა, რასაკვირველია, ბ. ნ. ჩიკვაიძეს არ ჰქონია. მას სურდა მხოლოდ, როგორმე ბანკის მმართველად გამხდარიყო, ეს იყო მისი პროგრამაც, მისი მისწრაფებაც, მისი ბედი და უბედობაც. ყოველგან ეძიებდა დახმარებას, რომ, ასე თუ ისე, ეს წადილი სისრულეში მოეყვანა. თვითოეულ თავის მოწინააღმდეგის დასათრგუნველად იმ საშუალებას ხმარობდა, რომელიც, მისის აზრით, თვითოეულ შემთხვევაში უფრო გასავალი უნდა ჰქონოდა; თვითოეულ კენჭის მოსაბოებლად იმ დონისძიებას ეტანებოდა, რომლითაც იმ კენჭის მოპოვება უფრო ადვილი იყო. აი ამ გვარ გასაკიცხ მოქმედებისათვის, ამ საშუალებათა განურჩევლობისათვის ვიყავით ჩვენ თავითგანვე წინააღმდეგნი ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძისა, რადგან მის საშუალებათა, საზოგადოდ, მთელს მის მოღვაწეობას

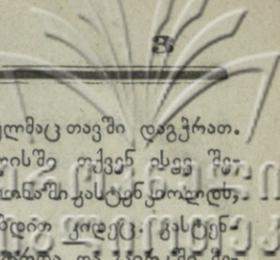
ცული ზნეობრივი გავლენა ჰქონდა და აქვს საზოგადოებაზე. ზოგიერთები იმ აზრისანი იყვნენ, რომ ვითომ ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძე თავმოყვარეობას გამოეყვანოს საზოგადო ასპარეზზე, რადგან თავითგანვე მისი კანდიდატობა ზოგიერთებმა სასაცილოდ აღიქვა. თუ ეს მართლა ასე იყო, მით უფრო უნდა მოეწადინა ბ. ნ. ჩიკვაიძეს, თუ მცირეოდენი კეთილშობილური თავმოყვარეობა მაინც ჰქონდა, კარგად წაეყვანა ბანკის საქმე და დამტკიცებინა თავის მოწინააღმდეგეთათვის, რომ მათი აზრი მის უფარგისობის შესახებ შემცდარი იყოს.

დიდი რამ არ არის, ჩვენთვის გადსდონ და როცა ვსთხოვთ, მოგვეცენ იმის პასუხი. ის-კი ავიწყლებათ ამ ბატონებს, თუ სოფლის მასწავლებელთა რა ჯანა აქვთ და ან რა დროს რჩებოთ დასასწავლობად, ნიჭიერსა და სულიერ საზრდოზედ საზრუნველად. საათის 8 ნახევარზედ, მასწავლებელი მოვალეა ყოველი შეგირდი თითო-თითოდ დაშინჯოს: დახეული ხომ ა. ა. აცვიარა და დაბანილ-დავარცხნილია თუ არა. შემდეგ ამას მოჰყვება დილის ლოცვა (კირკულიარი ინსპექტორისა 1892 წ. თებერ. 19.) 8 საათიდან ორ საათამდე გახლავთ განუწყვეტელი სწავლა (მეგრე რა სწავლა!). შემდეგ, თუ გახლავთ რამე, ისაღილებთ, თუ არა და რვეულების გასწორებას უნდა შეუდგეთ, რომლებს რიცხვიც გახლავთ არა ნაკლებ 60-სა. თითო რვეულის გასწორებაზედ რომ 1 1/2 წუთი ვიანგარიშოთ, გამოდის 1 1/2 საათი. შემდეგ ამისა მასწავლებელი მოვალეა კარის-კარს დაიაროს (იგივე კირკულიარი) და შეიტყოს თუ რომელი მოწაფე რა მიზეზით დააკლდა სწავლას იმ დღეს, რათა ანგარიში წარუდგინოს თავის უმფროსს.

რაც შეეხება კვირა დღეს, არც მაშინ გახლავთ მასწავლებელი თავისუფალი. იგი მოვალეა დილით შეტკობოს შეგირდები და წაიყვანოს მკვლესიაში. შემდეგ წირვისა, მოვალეა აუხსნას იმ სახარების შინაარსი, რომელიც წაკითხულ იქმნა ან წაუკითხოს რამ რომელიმე გამორჩენილ მეფის შესახებ, ან კერძო კაცის თაობაზედ რომ ამბავს რამე თავისუფალი დრო გადაარჩინეთ, გინდა იკითხეთ, რომ ქვეყანას არ ჩამოარჩეთ, გინდათ რაც გერჩიოთ, ის ჰქმენით. დრო რომ მოიტანს ჩვენი უმფროსები გვიბრძანებენ: „სოფლის მასწავლებელს ერთი წუთიც არ შეუძლია თავის მოცალეობილად საკუთარს საქმეებს მოანდომოს და რაიმე სასყიდელი აიღოს რომელიმე შემოღობა: იგი მთლად და მთელს დროს უნდა იყოს გამსჭვალული სწავლების წეს-რიგის და საქმეთა უკეთესად მოწყობისთვის“. და თუ მუქთად იქნება, მაშინ რა დაწესებულება გნებავთ, რომ სოფლის მასწავ-

ცული ზნეობრივი გავლენა ჰქონდა და აქვს საზოგადოებაზე. ზოგიერთები იმ აზრისანი იყვნენ, რომ ვითომ ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძე თავმოყვარეობას გამოეყვანოს საზოგადო ასპარეზზე, რადგან თავითგანვე მისი კანდიდატობა ზოგიერთებმა სასაცილოდ აღიქვა. თუ ეს მართლა ასე იყო, მით უფრო უნდა მოეწადინა ბ. ნ. ჩიკვაიძეს, თუ მცირეოდენი კეთილშობილური თავმოყვარეობა მაინც ჰქონდა, კარგად წაეყვანა ბანკის საქმე და დამტკიცებინა თავის მოწინააღმდეგეთათვის, რომ მათი აზრი მის უფარგისობის შესახებ შემცდარი იყოს.

აზლა ვნახოთ, როგორი ბანკის მმართველი გამოდგა ბ. ნ. კალ. ჩიკვაიძე, როგორი უნარი გამოიჩინა ბანკის საქმეების მართვაში, ოდნავ მაინც გაამართლა თავის მომხრეთა იმედი, თუ ახალი და მტკიცე საფუძველი მოგვეცა მისთვის, რომ დავრწმუნებულიყავით, რაოდენად უფარგისი გამოდგა და რაოდენი სიმართლე გვექონდა, როდესაც იმას თავიდანვე ასე ვეწინააღმდეგებოდით.

ვლელბებს ცნობებს არა სთხოვდნენ? თხოულობს ცნობებს საფიზიკო ლაბარატორია, თხოულობს სამკურნალო განყოფილება კავკასიაში, სამეურნეო საზოგადოება, ჩვენი პირდაპირი უმფროსები. თხოულობენ სხვადასხვა ოფიციალური და არა-ოფიციალური ამხანაგობანი. თხოულობს და ჩვენ-და-დაიუკითხავდ თავის აგენტ-კორესპონდენტდაც გვხდის ყველაზე ცნობილი საბრეშუმო სადგურის უმფროსი ბ-ნი შავროვი, რომლის მოწერილობითაც (მე მოწერილობა მგონია, როცა მავალე, რომ ესა-და-ეს ცნობები ამ დროზედ გამოიგზავნეთ) გვავალებს ყოველთვე ისეთი ცნობების შეგროვებას, რომ მათ მოუხდებოდა არა ნაკლებ ორის დღისა თვეში. რას იზამთ? არ შეუხრულდით, დაგმდებოდნენ, ავად ხსენებთ და ვიწყებენ, ქართველი სოფლის მასწავლებლები არას აკეთებენ და მეტად თავის-ნება ხალხია. ვის არ ესმის სარგებლობა წინ-სვლისა და დიხაც კარგია, რომ სოფლის მასწავლებლები ისე იყვნენ მოწყობილი, რათა ყოველ დაწესებულებას შესაფერი ცნობები მისცენ სოფლის ცხოვრების შესახებ, მაგრამ ჩვენს ყოფაში, დამერწმუნეთ, რომ სოფლის მასწავლებელი მაგონებს იმ კრილოვის (უკაცრავად მასწავლებლებთან) ცხოველს, რომელმაც, მძიმედ დატვირთულმა, იარა, იარა და... ბოლოს ჩაიჩოქა უღმერთო ტვირთ-ქვეშ.

სოფლის მასწავლებელი ექ. ბ—ძე

ნაჩვენები

(ჟურნალ-გაზეთებში)

პარიზის გაზეთები იწყებენ, რომ სამინისტროს დეკლარაცია ყველას მოეწონა. რადიკალთა გაზეთებიც-კი ამბობენ, სჩანს სამინისტრო უფრო მემარცხენეთა დასისკენ ყოფილა. რადიკალთა გაზეთების უმრავლესობა უწინდელივით კაბინეტის წინამდებელია; რაც შეეხება კონსერვატორებს, კაბინეტის საქციელით კმაყოფილი არ არიან და ამბობენ, ამნისტის საქმის განხილვის კაბინეტი უნდა ჩაეფიქრებინა და თუ არა სურს კიდევ უსიამოვნო რამ შემთხვევს, ამიერიდან მემარჯვენეთა დასს პასუხი უნდა გასცეს. საზოგადოდ ამნისტის შესახებ კენჭის ყრამ დიდი ლაპარაკი გამოიწვია. უმრავლესი ნაწილი გაზეთებისა ძლიერა ჰკიცხავს რეინალს, რომელმაც თავისი სიტყვით ვერაფერი სამსახური გაუწია კაბინეტს. ზოგიერი გაზეთები კიდევ ცოტა მორიგებითა სწერენ, მაგრამ მემარჯვენეთა და მემარცხენეთა დასის გაზეთები ძლიერა ჰკიცხავენ შინაგან საქმეთა ახალს მინისტრს. რაც შეეხება ბულანგერებსა და სოცილისტებს, ამბობენ, რომ მხოლოდ ებრაელს შეუძლიან ასეთი დარიგება წარმოსთქვას მამულის სიყვარულის შესახებ და თავის მამულსა და სამშობლოს მოკლებულმა სხვები გაჰკიცხოს მამულის შეურაცხყოფისთვის. მთავრობის მომხრე რესპუბლიკელი ძლიერ აღელვებულნი არიან რეინალის ამ გვარ განკიცხვით და „Times“-ი სწერს, ძლიერა ვსწუხვართ, რომ კაზიმირ პერიემ კამათობაში გარევით რეინალი არ დავცვა.

უცხოეთი

ავსტრია. 23 ნოემბერს ვენაში საზოგადო კრება ჰქონდა „მშვიდობიანობის მეგობართა საზოგადოებას“, ბარონესა სუტენერის თავმჯდომარეობით. კრებას დაესწრნენ მრავალი წევრნი: ბარონესის წარმომადგენელი, მწერალი და მეცნიერი, სხვა-და-სხვა საზოგადოების დეპუტატი და მრავალი კეთილშობილი ქალი. ყველას გულზედ თეთრის მიხაკის ყვავილები ჰქონდეთ გაკეთებული ნიშნად ერთობისა და კავშირისა. ჯერ თავმჯდომარემ სიტყვა წარმოთქვა საერთაშორისო მშვიდობიანობის შესახებ. შემდეგ წაკითხულ იქნა წერილები და დებუებები, სხვა-და-სხვა ქვეყნიდან გამოგზავნილი. სხვათა მრავალთა დებუებათა შორის ურევია დებუება გლასტონისა, ჟულ სიმონისა და სხვათა. ემილ ზოლა სწერს: „მეც თქვენსავით გულ-წრფელთა მსურს, რომ თათვარალი ახსნას ვეროპამ, და საზოგადო მშვიდობიანობა დამყარდეს. მე მხოლოდ ვშიშობ, ვაი თუ ეს სურვილი ოცნებად გადაქცეს, რადგან ირგვლივ მუქარის ხმა ისმის და მგონია, კაცობრიობა, სამწუხაროდ, აგრე ჩქარა არ მოგონიერდება და გაკეთილშობილდება, რომ მშურად გადაეხვიოს და ეამბოროს ერთმანერთს. დაგპირდებით მხოლოდ, რომ მე ჩემს პაწია კუნძულში ყოველის ღონით ვცდები ხელი წარგუშართო ერთა მორიგებას!“

ალექსანდრე დიუმა: „როდესაც აღამიანი ხელს აიღებს თავის მხლობლის სიკვდილისაგან, მაშინ თითონაც აღარ ექმნება შიში თავისი სიკვდილისა.“

რუჯიერო ბონგი: „ვწუხვარ, რომ დასწრება არ შემძლიან. მოგესალმებით, რომის მშვიდობიანობის კომიტეტის სახელით. ვეროპამი მშვიდობიანობის დამყარება აუცილებლად საქებია.“

გერმანიის დრამატურგი ფულდა: „შესანიშნავი ნაბიჯი, რომელიც კაცობრიობამ უნდა გადასდგას და გადასდგამს კიდევ, ის არის, რომ მართებულს ცხოველს დაემსგავსოს და სრულიად მოსპოს ერის ხოცვა და ქლევტა.“

შემდეგ ბარონესა სუტენერმა წაიკითხა თავისი მშვენიერი მოხსენება მშვიდობიანობის დამყარებას შესახებ და აღნიშნა, რომ საერთაშორისო მშვიდობიანობის აზრი თანდათან უფრო მეტს მომხრეს ჰპოულობს, თუმცა ეს აზრი ავსტრიაში ჯერ კიდევ იმდენად არ არის გავრცელებული. მაგალითებ, ავსტრიაში მშვიდობიანობის მსურველთა პეტრიციას სულ რამდენისავე ათასის კაცის ხელი აწერია, მაშინ როდესაც ინგლისში ასეთსავე პეტრიციას 2.000,000 კაცის ხელი აწერია, დანიაში—200,000 კაცისა. ინგლისს შემდეგ, მშვიდობიანობას უფრო მეტი მომხრე დანიაში ჰყავს. თუმცა ასეთ, მაგრამ არც სხვა სახელმწიფოში სთვლივენ, და შორს არ არის ის დრო, როდესაც მშვიდობიანობის მომხრეთ, რომელთაც ესლა იდეალისტებს ეძახიან, რეალისტებს უწოდებენ, იმით-რომ ყველა კეთილ-გონიერი კაცი აღიარებს საქიროებასა და საქიროებას მშვიდობიანობისას.

ავსტრია. რამდენად ეჯავრებათ

ჩეხებს გერმანელები და როგორა სცილობენ დაიკვან თავიანთ ერის უფლებანი შემდეგის მაგალითებიდანა სჩანს: პრაგას საბჭოში ახალჩეხმა კლიმმა მოითხოვა, ქალაქის ახალი მოურავი გრეგორი დლესასწაულების დროს ფრაკითა და ცილიანდრით-კი არ უნდა იყოს, არამედ ჩამარითა. ორატორმა დასძინა, მე კერძოდაც მივმართე, ამავე თხოვნით გრეგორსა და მან მიპასუხა, ჯერ ჩამარა არა მაქვს და არც არავის მივცემ ნებას მიმძანოს ესა-და-ეს ტანისამოსი ჩიცვია. იგივე სიტუა გრეგორმა ქალაქის საბჭოს კრებაზედ. პრაგას საბჭომ გადასწყვიტა, რომ ქუჩებში მუშაობის დროს, რომ ბოძებსა სდგამენ ზედ-წარწერით ხალხის გასაფრთხილებლად, ეს ზედ-წარწერა უსათუოდ მარტო ჩეხურს ენაზედ უნდა იყოს.

გერმანია. გაზ. „Indépendance Belge“-ს ბერლინელი კორესპონდენტი სწერს: ეხლა აქ აღარავის ექვი არა აქვს, რომ პრუსიის მთავრობას გადაუწყვიტა პონანში კვლავ შემოიღოს პოლიციური ენა საერთაშორისო უფლებებში. ეხლა ყველგან ამის შესახებ ჰლაპარაკობენ აქა და აგრეთვე იმის გამოც, რომ მთავრობა პოლიციელებს ეხლა კარგის თვლით უყურებს. ლიბერალური გაზეთები მწუხარებით აღნიშნავენ იმ ამბავს, რომ ბისმარკის სისტემა ერის გაგერმანელებისა ეხლა უყურადღებოდ არის დატოვებული.

რუმინია. ამას წინად რუმინიის მეფესა და მინისტრებს დიდი თათბირი ჰქონდათ. ეხლა ამ თათბირის შესახებ გაზ. „Memorial Diplomatique“ ამბობს, რომ რუმინიამ გადასწყვიტა ნეიტრალიტად იყოს, თუ ვინცობაა შეტაკება მოუხდა სამთა კავშირს რუსეთსა და საფრანგეთთანაო.

ოსმალეთი. რუსეთის ელჩის თხოვნით, ბეთლემის ტაძარში მომხდარ უწყისობის გამო ოსმალეთის გადაყენებულ მოხელეთ ისევ დაუბრუნეს თავიანთი თანამდებობა. გაზეთი „Berliner Tageblatt“-ი სწერს, ეს ამბავი ამტკიცებს, რომ რუსეთის მთავრობის პოლიტიკა აღმოსავლეთში დამარცხდა და საფრანგეთი და იტალია უფრო მეტს გულმოდგინებით შეუდგნენ კათოლიკეთა ეკლესიის უფლებათა დაცვას პალესტინაში.

გასართობი

ერთსულ სასასლას სუმაზა დაჯოსტა გრავ აზრქანის მიერ გამართულს ნადიმულ დაუბატოებულს მივალა. გრავის მსახურთ-უსუფესმა უთხრა მასხანს, რომ სამხადისა მოწყუფათა რიცხვის კვლავაზადა გაქვს დაჯერადა და შენ თვლასში მეტი მოდისა, ადგელს კერ ამოხანა.

სტუეითო, უმასუსა მასხანამ: ახსელ-ასლად დაიწყო, თვლას ჩემგან მოგუვა და დაწმუნდები, რომ სხვა ვინმე მოპატუბა და აზა მეო.

შესანიშნავი მსატკარმა ზეკესისა მატკარა ბაჟა დაჯესტა, რომელსაც სელში კალათით სასუე უყრმენი კლანა. ეს სურათი ისე საუცხოოდ იყო დასტული, რომ ჩიტება, სურათის სანამდელოთ მოტუეუბუნა, ჩამოფრინდებულს და ნასკარტის სტემუნს სოდე დასტულს

ყურმხის მტკენებს. ამის შესახებ ზეკესისა სქთავ: თუ მტკენება ყურმხისა იმდენად ცოცხლად არის დასტული, რომ ჩიტები სტუეუდებან, სჩანს მატკარა ბაჟის სურათი არ კარგა, თუ ფრინველი ამის დასახეზედ არა ჭფრთხუბანაო.

როდესაც მოხუცთუ დასტუეუეს ავსტრიაში და დელოფას წარუდგინეს, მისმა უდადეუელსობამა ჰათის:

— შეგეის დელოფას არ იცნობთ, ბრუსიის მეფის დასა?

— ვიცი, თქვენო უდადეუელსობაზე, უმასუსა მოფრტაუმი.

— ასე ამბობენ, რომ იმაზედ მშენიერა დელოფა მთელს დეამიწის ზურგზედ არ მოაბოუბანა?

— დეკანდადე მეც აგრე მეგანა, თქვენო უდადეუელსობაზე.

გამოსაღები ცნობა

დანიელი მატკარი. იმასთანა შემთხვევაში, სადაც-ცა შეიძლება დასაუილ მატკარის მაგონად ნამტკრევა, ან მატკარის ქემა ისმარბოდეუს, სჯობაა, რომ უმარატესობა ამ უგანსკეუებს მიეცეს. მაგალითებ, მურახის მოსარშეის დროს და სხვ. ეს უმარატესობა იმითმ უნდა მიეცეს, რომ დასაუილი მატკარი უფრო ნაკლებ ტბობია: რაჟი ინაუება, სიტბოსა ჰგარჯავს. ეს გარემოება დიდი სანაა შეუდლომად დასა აღნიშნულია, თუმცა-კი აქამდე ჰქმნაბიტა მაჟეზამისა ანაგან იცან.

ზოგერთი ქიმეკუსები ამბობენ, რომ მატკარის სიტბოსა ზოგერთი ნაწილი დასაუილი შედეგ სხანმებლად და სხვანეთებულად გადაიქევა სოდეუ; გლოდ ბენანო-კი იმ აზრისაა, რომ სიტბოს დაგარჯავს მაჟესი თვით დასაუილი მისი, ნაუვის დროს ჰგარჯავს სიტბოსასაო. ასე თუ ისე, ის-კი აშკანაა, რომ დასაუილს მატკარის სიტბო აჯდედა და ბეგრად უკეთესა და სასარგებლო, რომ ამის ნაწილად ფჯასში ანამტკრევა და ან მატკარის ქემა ისმარბოდეუს.

სასამართლოს მატკარი

საფრანგეთში ქალაქ რიომის სასამართლომ ვაარჩია საქმე რუსეთის აფიკრის ბარონ რადენისა, რომელმაც მოჰკლა დანიის პორუიკი კასტენკოლდე. თავმჯდომარემ უთხრა მკვლელს: თქვენ კეთილშობილის გვარისა ხართ. მამა თქვენი გუბერნატორი იყო. კარგი განათლება მოგცათ, მაგრამ თქვენ ყოველთვის ცუდად იქცეოდით და დედა თქვენს ხშირად აწყენინებდით ხოლმე. ფლოტში მსახურებდით და, რასაკვირველია, თქვენის ნებით არ დაანებეთ თავი სამსახურსა. ბრალდებულმა უპასუხა: სამსახურს დუელის გამო დაანებეთ თავი. შემდეგ ყახანთა პოლკში გადამიყვანეს და სამ წელიწადს ციმბირში ვმსახურებდი. თავმჯდომარემ განაგრძო: შემდეგ ცოლი შეირთეთ, ემილია ვეისი, პატრონის ოჯახის ქალი, რომელიც ცირკში იმითმ შევიდა სათამაშოდ, რომ მისი მამა გაკოტრდა. თქვენ არა თავიანთი ცოლის ფულით ცხოვრებას. დალიოდით უსაქმოდ, ლოთობდით და ამასთანავე ხშირად ეჩხუბებოდით თქვენს ცოლსა და სცემდით კიდევ, ამაზედ თქვენს უარს ამბობთ, მაგრამ ყველა ეს და მტკიცებულება. 1891 წელს ტურიანში დუელი მოგიხდათ, კოპენჰაგენში ხმალი გამოიწვიეთ კასტენ-

კოლდე, რომელმაც თავში დაგკრათ. ამა წლის ივლისში თქვენ ასევე შეხვდით ბარონესა მატკარს კოლდე, ერთად ქეითოდით ცოლიც მატკარს კოლდე გაკოტრდა და ცირკში შეჯინებდ უნდა შესულიყო. თქვენ ამის წინამდებელი იყავით და სცილობდით კასტენკოლდე როგორმე თავიდან მოგეშორებინათ. პოლიციასთანაც-კი დაასმინეთ. ერთხელ პოლიციას შეატყობინეთ, კასტენკოლდე დანიის არმიისაგან ცუდის ქევისთვის დაითხოვესო. მეორედ კიდევ შეატყობინეთ, გერმანიის შიონი არისო. ბოლოს მოჰკალით კიდევ. ბრალდებულმა სიტკვა: საქმე ასე იყო: კასტენკოლდე უცბად მოვიდა ჩემთან და დამიყვინა: „ეხლა-კი ბოლოს მოგიღებო“, და ჯოხი დამკრა, მეც რევოლვერი ვესროლე და ხელში დავსქერი. იმან ხელ-მეორედ ჯოხი დამკრა. მეც კიდევ რევოლვერი ვესროლე და მოვკალი. თავმჯდომარე: „გე ტყუილია. პირველად თქვენ ესროლეთ რევოლვერი და მერე იმან დაგკრათ ჯოხი.“

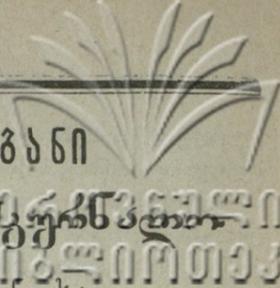
შემოიყვანეს ბარონესა რადენი, ლამაზი ქერა ქალი, კარგად მოართული. ბარონესა თავის ქმარს ამართლებდა, თუმცა ხალხთან მეჩხუბებოდა და მცემდა კიდევ, მაგრამ მანც „კეთილი იყო“ ჩემთვისა და თუ ხშირად ლოთობდა, ეგ რუსების ჩვეულება არისო. კასტენკოლდესთან არავითარი კავშირი არა მქონიაო. სხვა მოწმების ჩვენებით დამტკიცდა, რომ რადენმა პირველად ესროლა რევოლვერი კასტენკოლდეს და იმან მხოლოდ მაშინ დაჰკრა ჯოხი.

პროკურორმა თავისი სიტყვა ასე დაიწყო: მსაჯულნო! მართალია ყველა ჩვენგანი ეხლა მიემხრო იმ მანიფესტაციებს, რომელიც გავუმართეთ დამეგობრებულ ერის წარმომადგენელთ, მაგრამ ეს წმინდა საქმეა და სრულიად არ გაძლევთ უფლებას გამართლოთ ის რუსის ქვეშევრდომი, რომელმაც დანიის აფიკერი მოჰკლა. შემდეგ ბრალდებულმა ითხოვა დამნაშავეს დასჯა. ნაფიც მსაჯულთ ხუთის წამის შემდეგ ბრალდებულს გასამართლებელი განაჩენი გამოუტანეს. რადენი ვეჟილს გადაეხვია და სასამართლოში დამსწრე საზოგადოება ამ განაჩენს ხანგრძლივის ტაშის ცემით მიეგება.

დეპეშა

2 დეკემბერი

პეტერბურგი. შინაგან საქმეთა მინისტრმა სასტიკი შენიშვნა მისცა გაზ. „Новое Время“-ს რედაქციას საზღვაოსნო ცენზის გამკიცხავ უსაფუძვლო წერილის დაბეჭდვისათვის. გუშინ პეტერბურგის თავდაზნაურობამ სადილი გაჰმართა საფრანგეთის ელჩის გრაფ მონტბელლოს პატრესაცმად. დარბაზი ცხელის ქვეყნების მცენარეებითა და ყვავილებით იყო შემკული; გრაფ მონტბელლოს ადგილის წინ იდგა საქმელების სია, მხატვრობით მორთული. დახატული იყო ორ მშვენიერ ასულად საფრანგეთი და რუსეთი საეროვნო ტანთსაცმელში. სადილს დაესწრნენ: სახელმწიფო საბჭოს წევრნი, მინისტრები, სენატორები, უმაღლეს კარისკაცი. გრაფ მონტბელლოს ზედ

გაკეთებული ჰქონდა ის-ის არის ნაწყალობევი ალექსანდრე ნეველის ლენტი.

პარჩი. ცნობილ გეოგრაფის ელი-ზე რეკლიუს ქმისწულს, ინჟინერს პოლ რეკლიუსს, უპოვნეს მიწერ-მოწერა, რომელიც აშკარად ჰმოწმობს, რომ პოლ რეკლიუს ანარხისტების ერთი მეთაურთაგანი ყოფილა და სხვა-და-სხვა სახელმწიფოთა ანარხისტებთან დამოკიდებულება ჰქონია. უცხო ქვეყნის ანარხისტების დასაპატიმრებლად ემზადებინა. ყოველს სამინისტროში განსაკუთრებული გასაფრთხილებელი საშუალებანია ხმარებული აფეთქების წინააღმდეგ.

როი-დე-ჟანერიოს ალყა აქვს შემორტყმული და ხომალდები ვეღარ შესულან; საქმეთა წარმოება შეყენებულია.

5 დეკემბერი

პამპარაზი. სახელმწიფო სამკომედიის შეწყობა პრექტი იმისი, რომ სოფლის საზოგადოებათ შეღავათი მიეცეთ და ისე გადახდეთ ნაღვლების შესყიდვის ფული, რომელიც დღემდე ვალად არის მათზედ დარჩენილი.

განზრახვა აქვთ შესცვალონ კანონი, რომელიც შეეხება ბაჟის გადაღვივებას მემკვიდრეობით დატოვებულ ქონებისათვის.

პარლინი. რეისტრატმა შეიწყნარა პრექტი ხელ-შეკრულობისა გერმანიასა და ისპანიის შორის. კარგივით სთქვა, რომ მეურნეობამ უნდა იტვირთოს მცირეოდენი შევიწროება რუსეთ-გერმანიის ხელ-შეკრულობისათვის, რადგან იმისთანა ქვეყანას, რომლის უმთავრესი საგანი პურია, უნდა მცირეოდენი შეღავათი მიეცეს.

დღეს ლეიფციხის სასამართლოში დაიწყეს გარჩევა იმ ფრანგთა აფიკრების საქმისა, რომლებიც 1893 წ. აგვისტოში კილსა ღმის მიდამოებში ფოტოგრაფიით იღებდნენ სხვა-და-სხვა ადგილების სურათებს და უგზავნიდნენ საფრანგეთის მთავრობას. ასეთი საქციელი სახელმწიფოს დაცვის ინტერესებისა გამო აღკრძალულია. ბრალდებულთა სთქვეს, რომ რაკი გერმანიის ფლოტის გაძლიერება დიდად აწუხებდა საფრანგეთის მეზღვაურთ, ხოლო კერძოდ ჩვენ ნაკლებად ვიცოდით, რაოდენად იყო გამაგრებული გერმანიის კიდენი, მოვიწოდებთ ჩვენის საკუთარის ხარჯით უკეთ შეგვეწყვავლა მგ სიმაგრეთა ვითარებათ.

პეტერბურგის ბირჟა, 30 ნოემბ.

Table with 4 columns: Item description, Price, Quantity, and Unit. Includes entries for various goods and their market prices.

რკინის ზვის მიმოსვლა

ტფილისიდან ბათუმს მიღის საფოსტო მატარებელი № 2 9 ს. 30 წ. დღ. და № 4 6 ს. 50 წ. საღ.

ბათუმიდან ტფილისს მიღის № 1 9 ს. 52 წ. საღ. და № 3 12 ს. 25 წ. დღ.

ტფილისიდან ბაქოს № 3 მიღის 1 ს. 20 წ. დღ.

ბაქოდან ტფილისს მიღის 5 ს. 50 წ. საღ.

ტფილისსა და განჯას შუა.

ტფილისიდან განჯას მიღის 9 ს. 20 მ. საღ.

განჯიდან ტფილისს მიღის 1 ს. 30 წ. დღის.

ტფილისიდან ხაშურს მიღის 3 ს. დღ. ხაშურიდან ტფილისს 8 ს. 10 წ. დღ.

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზედ

ბათუმიდან გადის:

ხუთ შაბათობით: დღისით 12 საათზე მოკლე გზით, შეივლის ნოვოროსისკში და კერჩში.

სამ შაბათობით და შაბათობით: შორის გზით 2 ს. შუად. შეივლის ყველა ნავთსადგურში.

ბათუმში გადის:

ღამის 12 საათზე სწორე გზით ნოვოროსისკით და სოხუმით.

ოთხ შაბათობით: დღისით სწორე გზით ნოვოროსისკით და სოხუმით.

პარასკევობით და ოთხ შაბათობით: საღ. შორის გზით, შეივლის ყველა ნავთ-სადგურში.

ფოთში გადის:

საფოსტო და სახალხო ბათუმიდან კვირადღისით, განთიადისას.

პარასკევობით: საფოსტო და სახალხო.

სამ შაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ოდესიდან.

ხუთ შაბათობით: დღისით სახალხო და საქონლისა ბათუმიდან.

ფოთიდან გადის:

პარასკევობით: ნაშუადღევს ორ საათზე საფოსტო და სახალხო ოდესაში და ყველა ნავთსადგურში შეივლის, დღის 5 საათზე.

ხუთ შაბათობით: საფოსტო და სახალხო საქმის გათავების შემდეგ ბათუმში.

სახალხო და საქონლისა ბათუმში, სამ შაბათობით, დღის 10 საათზე.

სახალხო და საქონლისა ხუთ შაბათობით ოდესაში და ყველა ნავთ-სადგურში შეივლის.

საქონლისა და სახალხო გემზე II და III კლასის მოგზაურები მიიღებინ უსაზღვოდ.

ბანსხალეზანი

ბ-ნ ტფილისისს გუბერნატორის ნებართვით

ბ. ბფილისისი გავმართე „ცნობების შუბაქრები კანტორა“ და წინდადებულნი ვიქმნებ. ამ კანტორაში შეიძლება ცნობების შეკრება სახლის დაქირავების შესახებ და აგრეთვე შარეულისა, მოსამსახურისა, ძიძისა, მასწავლებლისა, მასწავლებელ-ქალისა, აღმზრდელ-ქალისა, მეცეტლისა და სხვათა გამო, რომელნიც სამსახურში საღმე აპირებენ შესვლას. ვინც თავის განცხადებას შემოტანს ადგილის მსურველთაგანი 30 კაპ. გადახდება, ვინც ამ კანტორის შემწეობით დაქირავებს მსახურს—50 კაპ.

წერა-კითხვის საზოგადოების წიგნის მაღაზიაში

- ისყიდება შემდეგი წიგნები: ახალი ვარიანტი წმ. ნინოს ცხოვრებისა... ბუნების კარი უღით ი. გოგებაშვილისა... გეომეტრია II მ. ყიფიანისა... ვისრამიანი... თხზულ. რ. ერისთავისა I... თხზულ. რ. ერისთავისა II... კოკორი, ანუ ანბანი და პირველი საკითხავი წიგნი, სახლობაში სახმარებელი, ი. გოგებაშვილისა... კრილოვის არაკები, თარგ. აკაკისა... იგივე მშვენიერის უღით... მოთხრობანი ვაჟა-ფშაველასი... შექსპირის დრამები ს. ყიფიანისა... პატარა მოამბე II აღ. მირიანაშვილისა... რობინზონ კრუზო, თარგ. ან. თუმანიშვილისა... რუხი მგელი გ. წერეთლისა... ქილილა და დამანა... შოლვის თავგადასავალი ცახელისა... ცვარი შ. მღვიმელისა... წითელი ფარანი, თარ. ანდრონიკაშვილისა... ხომლი, ანუ რჩეულთა ლექსთა კრება, ი. გოგებაშვილისა... ხატაური ან. თუმანიშვილისა... კონა ი. გოგებაშვილისა... კუნწულა, ანუ მოთხრობანი მოზრდილ ყრმათათვის ი. გოგებაშვილისა... შინაური საქონელი და იმისი მოვლა-მოშენება ი. როსტომიშვილისა... ვიქტორ-პიუგოს რომანი დამ „ოთხმოც-და-ცამეტი წელი“ დ. ყიფიანისა... სიბრძნე-სიცრუის წიგნი ს. ორბელიანისა... ლექსები ვახტ. ორბელიანისა... დავით აღმაშენებელი, დრამა აღ. ორბელიანისა... გამირისეულის ქალი, მოთხრობა ს. მგალობლიშვილისა... მეველე, მისივე... თავადი იერონიმე, მისივე... მითიული სოსე, მისივე... ქრისტინე, ე. ნინოშვილისა... რადენიმე მოთხრობა მისივე... ოტელი, დრამა შექსპირისა, თარგ. ი. მაჩაბელი... ქართული გრამატიკა... ჟორდანისი... ლექსები გრ. ორბელიანისა... სამზარეულო ქართულისა და ევროპიულის საკმელებისა... თხზულებანი ი. დავითაშვილისა... სურამის ციხე, მოთხრობა კონქაძისა... თამარ, სპარსული ლეგენდა...

გაგონსა და გვ წმობანი პირველი კერძო სამკურნალო ბიზნესი... ექიმის ნაჯახარ დიანისა (ტყუაში, ვარანცოვის ქველის შირდაში).

ავადმყოფთ იღებენ და სინჯავენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა... დილაობით იღებენ: ბ. ა. ნაჯახარდიანი, 11—12 საათამდის იმათ, ვისაც სჭირს სნეულე-ბანი: გარეგანი (ხირურგიული), კბილებისა, ვენერიული და ათაშანგი (სიფილისი). ე. მ. ჩაქვანი, 9—10 1/2 საათამდის, სნეულებანი: თვალის და ნერვე-ბისა—ტანში ტკივილებისა. დ. გ. რუდეკავსკი, 10 1/2—11 1/2 საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი, ბავშვისა და დედათა სქესისა. ა. ჭ. ზრაცასკვიანი, 11 1/2—12 1/2 საათამდის, სნეულებანი: ყურის, ყელის და ცხვირისა. ექიმი—ქალი ა. მ. ტურბოვიჩი 12 1/2—1 საათამდის, სნეულებანი. დედათა სქესისა. ა. ზ. კანაშკვიანი, 1—1 1/2 საათამდის, სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვისა.

„ი ვ ი ა“ წინანდელი სასტუმრო „დანი“ გადავიტანე 1 ოქტომბრიდან 1893 წ. მოსე არუთინოვის სახლში, კადეტის კორპუსთან, გოლოვინის პროსპექტის ახლო, ქალაქის შუაგულს, სადაც დედაარსე ახალი მოწყობილი ოთახები სახელად „ჩიპაზო“ ყველა ოთახები მშვენიერად არის მოწყობილი. სამაგალითო სისუფთავითა. მოსამსახურე ზრდილობიანი და სწრაფი. ყველაფერი წესიერი.

წისკვილის თვლები თვლები ხორბლის წმინდად დასაფუკავად, ქათო ბრტყელი იქმნება. ბურბინები (წყლის ამომყვანი) და ნავთით მომუშავე მანქანები „სლავა“ (დიდება). B. B. Жуковский C.-Петербург 10. прота, 16.

„ნავის პარჩიები“ ლხეზანი—ნევის კაპრიზი“ ოლეოლონი—ნევის კაპრიზი“ საპონი—ნევის კაპრიზი“ „მაუსკ“ ღუსება ახალი ამბავი „მაუსკ“ სპ. ჭოდეკ. ს. პეტერბურგის სატენსიკო და სანძიო ლაბორატორიისა. „პარჩი ნავის“ გასაკეთებელს იარაღს მრავალი კარგი ღირსება აქვს და დამზადებულია ქ. ჩიკაგოს გამოფენისათვის. საწვობები: C.-ПЕТЕРБУРГЪ, площадь Александринскаго театра, 9. Москва, Никольская, д. Шереметьева. Варшава, Новый Свѣтъ, 37, და საუკეთესო რუსეთის მაღაზიებში (50—20)